

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansaneläkelain 53 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Suomen uuden perustuslain mukaan kansaneläkelaitoksen valtuutettujen lukumäärästä tulee säätää lailla. Tämän vuoksi kansaneläkelakia ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotuksen mukaan valtuutettujen lukumäärä säilyisi nykyisellään. Varavaltuutettujen lukumäärää vähennettäisiin kuitenkin

siten, että jokaiselle valtuutetulle valittaisiin nykyisen kahden asemesta vain yksi varavaltuutettu.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin Suomen perustuslaki 1 päivänä maaliskuuta 2000.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtiopäiväjärjestyksen (7/1928) 83 a §:n mukaan eduskunta asettaa kaksitoista valtuutettua valvomaan kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sekä vahvistaa heille johtosäännön. Valtuutettujen valinnasta säädetään valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n 2 ja 3 momentissa. Kansaneläkelaitoksen valtuutetuista ja heidän tehtävistään säädetään kansaneläkelain (347/1956) 53 ja 54 §:ssä. Kansaneläkelain 53 §:n mukaan valtuutetut valitsee eduskunta, joka myös vahvistaa heille ohjesäännön. Kansaneläkelain 53 §:n mukaan valtuutettujen lukumäärästä säädetään valtiopäiväjärjestyksessä. Eduskunta on vahvistanut kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännön (165/1938), jossa kansaneläkelain 54 §:n ohella säädetään valtuutettujen tehtävistä sekä järjestäytymisestä ja palkkiosta. Kansaneläkelain 54 §:n mukaan valtuutettujen tulee valvoa eläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa, valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia sekä vahvistaa heille johtosääntö. Lisäksi heidän tulee vahvistaa eläkelaitoksen tilinpäätös sekä päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja lisätylle hallitukselle sekä päättää muista lain tai sen nojalla heidän päätettävikseen säädetyistä asioista. Valtuutettujen tulee vuosittain antaa toiminnastaan kertomus eduskunnalle.

Uusi Suomen perustuslaki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000. Sen 36 §:n 1 momentin mukaan eduskunta valitsee valtuutetut valvomaan kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Perustuslain 52 §:n mukaan eduskunta voi hyväksyä valitsemalleen toimielimelle johtosäännön. Säännökset vastaavat asiallisesti valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:ää.

Hallituksen esityksessä (HE 1/1998 vp) uudeksi perustuslaiksi todetaan, että uudella perustuslailla ei ole tarkoitus muuttaa kansaneläkelaitoksen valtiosääntöoikeudellista asemaa, vaan laitos toimisi edelleen eduskunnan valvonnassa. Tarkoituksena on

myös, että valtuutettujen lukumäärä säilyisi nykyisellään. Koska perustuslaissa ei kuitenkaan enää säädettäisi kansaneläkelaitoksen valtuutettujen lukumäärästä, varavaltuutetuista eikä valtuutettujen tehtävistä, tulisi mainitun hallituksen esityksen mukaan tarvittavat säännökset ottaa kansaneläkelakiin. Hallituksen esityksen mukaan tarkoitus on myös valmistella perustuslain säätämisen välttämättä edellyttämät tavallisten lakien muutosesitykset siten, että ne tulisivat voimaan samanaikaisesti uuden perustuslain kanssa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan kansaneläkelain 53 §:ää muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin kansaneläkelaitoksen valtuutettujen lukumäärästä ja varavaltuutetuista. Kansaneläkelain 53 §:ssä ehdotetaan selvyiden vuoksi säädettäväksi, että eduskunta hyväksyy valtuutetuille johtosäännön. Perustuslaissa ei säädetä valtuutettujen toimikaudesta. Sen vuoksi kansaneläkelain 53 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valtuutetut asetetaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi. Kansaneläkelain 54 §:ään, jossa säädetään valtuutettujen tehtävistä, ei ehdoteta muutoksia. Tarkemmat säännökset tehtävistä voidaan edelleen antaa eduskunnan hyväksymässä johtosäännössä.

Jokaiselle valtuutetulle valitaan nykyisin kaksi varavaltuutettua. Käytännössä toinen varavaltuutettu on vain harvoin osallistunut valtuutettujen toimintaan. Tämän vuoksi varavaltuutettujen määrää ehdotetaan vähennettäväksi siten, että valtuutetulle valitaan nykyisen kahden sijasta yksi varavaltuutettu. Tämä vastaa käytäntöä myös muissa eduskunnan valitsemissa toimielimissä.

Ehdotus kansaneläkelain 53 §:n muuttamiseksi sisältää vain perustuslain edellyttämät muutokset valtuutettujen valtiosääntöoikeudelliseen asemaan.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Kansaneläkelaitosta, Kansaneläkelaitoksen valtuutettuja ja oikeusministeriötä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000.

Suomen perustuslain voimaantulojärjestelyistä annetun lain (732/1999) 2 §:n mukaan ennen perustuslain voimaantuloa valittujen perustuslain 36 §:ssä tarkoitettujen toimielinten toimikausi jatkuu valitsemispäätöksen mukaisesti. Vastaava voimaantulosäännös ehdotetaan otettavaksi kansaneläkelakiin. Täten kansaneläkelaitoksen valtuutetut jatkavat nykyisessä kokoonpanossa valitsemispäätöksen mukaisesti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kansaneläkelain 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 53 § seuraavasti:

53 §

Eduskunta valitsee kaksitoista valtuutettua ja kullekin heistä yhden varavaltuutetun valvomaan kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sekä hyväksyy valtuutetuille johtosäännön.

Valtuutetut asetetaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000.

Ennen lain voimaantuloa valittujen valtuutettujen toimikausi jatkuu valitsemispäätöksen mukaisesti.

Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1999

Tasavallan presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

Laki

kansaneläkelain 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 53 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

53 §

Valtuutetut valitsee eduskunta, joka myös vahvistaa heille ohjesäännön. Valtuutettujen lukumäärästä on säädetty valtiopäiväjärjestyksessä.

Ehdotus

53 §

Eduskunta valitsee kaksitoista valtuutettua ja kullekin heistä yhden varavaltuutetun valvomaan kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sekä hyväksyy valtuutetuille johtosäännön.

Valtuutetut asetetaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000.

Ennen lain voimaantuloa valittujen valtuutettujen toimikausi jatkuu valitsemispäätöksen mukaisesti.
